

SEKTÖR

TKİ KURUMUNDA BAZI BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİNİN KAPATILMASI VE RÖDÖVANS UYGULAMASI

Türkiye toplam kömür rezervlerinin %88,5'ni linyit rezervleri oluşturmaktadır. Linyit kaynaklarımızın büyük bölümü 1970-1990 yılları arasında yapılan arama faaliyetleri sonucunda bulunmuş rezervlerdir.

Ülkemizin kömür üretimi ve polikalarını belirlemek üzere 1957 yılında Etibank'tan ayrılarak faaliyetlerine başlayan, Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü özellikle 1970 li yıllarda ülkemizin içine düştüğü enerji darboğazı ve ambargoların aşılmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Ülkemiz ekonomisinin petrol krizi ve ambargolardan yoğun bir şekilde etkilenmesi sonucu yerli, güvenilir kaynaklarımızdan linyit büyük önem kazanmıştır. Bu bağlamda ülke rezervlerinin %80'ine yakın miktarını elinde bulunduran TKİ Genel Müdürlüğü linyite dayalı yatırım hamlelerini üst düzeye çıkarmıştır. Yapılan bu yatırımlar ile enerji krizlerini 1980'li yılların ikinci yarısına kadar ötelemeyi başarmıştır.

Ancak 1980'li yılların ikinci yarısından sonra tüm dünyada esen neoliberal politikaların etkisi ile ülkemizde de dışa açılma, yapısal değişim, dönüşüm ve özelleştirme politikaları doğrultusunda girişimler başlatılmıştır. Bu girişimler nedeniyle yerli güvenilir enerji kaynaklarımıza yapılan yatırımlar her geçen yıl azalmıştır.

Özellikle son 15 yılda enerji sektörümüzde yapısal değişim adına doğalgaz ve ithal kömüre dayalı politikalar yerli linyitlerimizi ipotek altına aldığı gibi yüksek getirdi linyit sahaları da özel sektörün iştahını kabartmıştır. Yüksek getirdi linyit sahalarına talebi olan özel sektörün işini kolaylaştırmak adına kamuda üretim verimliliğinin artışının sağlanması bakımından gerekli olan yatırımların yapılmaması, politik atamalar, üretim düşüşü ve maliyet artışları ile adeta talanı haklı çıkaracak bir darboğaza sokulmuştur.

45 yıldır ülkemizde kömür üretimiyle uğraşan uzman kuruluş TKİ'nin işletmeleri, yatırımları ve maden sahaları elinden alınarak elektrik üretimi ve dağıtımıyla ilgili kuruluş TEAŞ'a tereddütsüz devredilmeleri düşündürücüdür. Toplam 25 Milyon ton/yıl üretim kapasiteli, termik santral besleyen Elbistan, Kangal ve Çayırhan maden işletmelerinin TKİ kurumundan koparılmaları, enerji sektöründe başlatılan bir kaosun ilk uygulamalarıdır.

Üretimde verimlilik artışı sağlayamayan, kaynak yetersizliği nedeniyle zamanında yatırımları yapmayan, yönetsel yapıdaki verimsizlik, hantal örgütsel yapısı ile dinamik bir işletmecilik yürütemeyerek

üretim düşüşleri ve maliyet artışları ile zarar ettirilen Çorum/Dodurga, Erzurum/Oltu-Aşkale, Şırnak/Silopi, Tekirdağ/Saray, Bolu/Göynük maden işletmeleri ise Bakanlar Kurulunun 16.10.2001 tarih 2001/3159 sayılı kararı ile kapatılmıştır.

Bu kararlar ile ülke rezervlerinin yaklaşık %80'ini elinde bulunduran TKİ Genel Müdürlüğü'nün sahip olduğu rezervler %34'lere gerilemiştir.

Ülkemizde 2000 yılı verilerine göre 8.3 milyar ton linyit ve 81 milyon ton asfaltit rezervi bulunmaktadır. Bu rezervlerin dağılımı % 34 TKİ, % 40 TEAŞ, % 26 Özel Sektör ruhsatlıdır.

Bu uygulamalar sonucunda TKİ Genel Müdürlüğü büyük ölçüde küçülmüş, ülke enerji politikalarında belirleyici kurum olma özelliğini kaybetmiştir.

Yıllardır en zor koşullarda, kent yaşamından uzaklarda, ölümlü riskler altında kömür üretebilmek için gece-gündüz vardiyalarında alınteri döken MADENCİLER, ani bir kararla işyerlerinin kapatılması gerekçesiyle Türkiye'nin bir ucundan öbür ucuna-Erzurum/Oltu'dan Muğla/Milas'a, Şırnak/Cizre'den Bursa/Orhaneli'ne, Çorum/-Dodurga'dan Manisa/Soma'ya- göç ettirilerek mağdur edilmişlerdir.

Özelleştirme adına yapılan uygulamalar planlamadan yoksun, bütçe açıklarını kapatmaya yönelik yapılmaktadır. Dolayısı ile bu güne kadar yapılan özelleştirme çalışmaları madencilik sektörünün gelişimine yönelik olumlu bir katkı sağlamamıştır. Tersine madencilik sektörünün bugün içinde bulunduğu krizin gerekçesi hatalı bir şekilde yaratılan özelleştirme beklentileri ve özelleştirme uygulamalarıdır.

Ülkemizin ihtiyacı olan ucuz enerji üretiminin sağlanması ve enerjinin güvenli, sürekli olması bakımından, yerli maden kaynaklarımızın kullanılması kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Gelişmiş teknoloji kullanımı ve yeni madencilik yöntemlerinin geliştirilmesi ve bunlara uyum sağlayacak iyi eğitilmiş işgücü varlığı önemlidir.

Her tür ekonomik faaliyette olduğu gibi madencilik faaliyetlerinde de amaç insanın refah ve mutluluğu olmalıdır. Kendi katmadeğerini yaratan öz kaynaklarımızdan biri olan kömür madenciliğinin içine düştüğü durumdan kurtuluş; Sektörde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin yapıcı işbirliği ile mümkündür. •